

TAMMI

Läh- din vel- jen luo

KARIN SMIRNOFF

Romaanisensaatio joka sai August-ehdokkuuden
jo ennen ilmestymistään!

Karin Smirnoff

LÄHDIN
VELJEN LUO

SUOMENTANUT OUTI MENNA

TAMMI
HELSINKI

Evert Tauben Purjehduksen suomentanut Pentti Saaritsa

Ruotsinkielinen alkuteos *Jag för ner till bror* ilmestyi 2018.

Copyright © Karin Smirnoff and Bokförlaget Polaris 2019
in agreement with Politiken Literary Agency

Suomenkielinen laitos © Tammi ja Outi Menna 2021

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

ISBN 978-952-04-1656-0

Painettu EU:ssa

*Valkeilla hangilla
pohjoisen maan
hanuria näppäilen
sieluni tuskaan.*

*Ei soi enää palkeet.
Ei sielunikaan.
Valkeilla hangilla
kaukaisen maan.*

HELMER GRUNDSTRÖM

Yksi

Lähdin veljeni luo. Linjurilla rantaa myöten ja eenelosen varressa pois. Siitä sitten kävellen kylää kohti.

Taivaalta tupruttava tuisku pakkasi tien umpeen. Lumi tunki matalista varsista kenkien sisään ja nilkkoja paleli niin kuin monesti kläppinä.

Olisin voinut saada peukalolla auton pysähtymään vaan yhtäkään ei tullut. Brorin talolle oli vain pari kilometriä mutta tie vietti jyrkästi ylöspäin.

Rallatin lämpimikseni everttaubea.

Vanhempani rakastivat everttaubea ja kuolivat sitten.

Viima puhalsi takin läpi. Ylin nappi puuttui ja lumihiihtaleet sulivat kaulalle. Nyt olisi pitänyt olla jo perillä. Lumi teki maisemasta vieraan. Olinko kävellyt vielä edes eskilbrännströmin ohi. Panin vauhtia töppösiin. Kuin purtta keinuttaen ja kun on tähdessä yö niin mahti vuorosi lyö.

Lumipyryssä häämötti mytty. Vastatuuleen tarpova kumarainen ihmishahmo. En nähnyt heti oliko se mies vai nainen.

Tuuli tuiversi. Jalkarättejä satoi tiuhaan. Hetkeksi hahmo katosi mutta kun tuuli pinnersi voimansa piirtyi myrskyn silmästä yhtäkkiä esiin mies.

Ei kukaan minulle tuttu.

Karnea sää hän sanoi lähemmäs tultuaan ja minä nyökkäsin vastaukseksi. Hän kyseli matkani suuntaa ja kerroin meneväni kipon tilalle.

Käännyit risteyksestä vikaan hän sanoi kaulaliinansa takaa. Sinun olisi pitänyt kääntyä oikealle. Voin opastaa hän tarjoutui ystävällisesti. Kaulaliinan ja pipon välistä pilkottivat nenä ja silmät. Yritin pyydystää miehen katsetta mutta hän tuijotti suoraan eteensä.

Me käännyimme vaikka sisäinen kompassini väitti toisin. Mies tarjosi minulle vanttuutaan.

Kukaan ei ollut aikoihin lainannut minulle vanttuuta. En käsittänyt miten olin voinut eksyä.

Kävelimme takaisinpäin. Etukenossa tuulta vasten kuin hallatunturinlapset.

Mies asui lähistöllä ja hänen nimensä oli John.

Jana sanoin ja kerroin olevani menossa veljeni luo.

Ja veljesi nimi on veli hän sanoi. Tiedän kyllä sinut.

Minne olet itse menossa huusin kilpaa yltyneen tuulen kanssa.

En minnekään hän huusi takaisin. Tykkään vain olla ulkona myrskyssä.

Hän osoitti pienempää tietä ja erotin heikosti jalanjäljet lumihangessa. Asun tuolla päin. Tule vähäksi aikaa lämmittelemään niin voit jatkaa matkaa sään tyynnyttyä.

Emmin koska en tunnistanut miestä vaikka minun olisi pitänyt. Lisäksi tiesin tien johtavan eskilbrännströmin talolle.

Asutko autiotalossa kysyin ja hän nyökkäsi.

En tiennytkään että siellä voi asua. Onko sinulla perhettä vai asutko yksin.

Siellä voi asua vain yksin hän vastasi.

Puuskainen tuuli viskoi yhä lunta kaulalleni. Naamasta oli kadonnut tunto aikoja sitten. Seurasin miestä taloon.

Levitin vaatteeni tuolille kuivumaan ja mies teki tulen uuniin ja istuuduttuani pirttisohvalle aluspaidassa ja pitkissä kalsareissa hän taikoi esiin vaaleanpunaisen viltin ja peitteli minut sillä.

Tämä on umedalenista hän sanoi. Ne pitivät huutokaupan kun hullut olivat lähteneet.

Talo näytti jollain lailla tutulta ja ajattelin että olin varmasti

käynyt siellä aiemminkin. Keittiössä oli pehmeää ja hillittyä ajan patinaa. Sohvan lisäksi siellä oli vanha klaffipöytä muutama itse nikkaroitu talonpoikaistuoli korkea kaappi ja tikittävä kello joka oli väärässä.

Ilmeisesti mies asui keittiössä. Nukkui luultavimmin kustavilaisessa jonka reunan yli roikotin jalkojani sillä ne eivät ulottuneet lattiaan.

Asutko keittiössä kysyin kupertaessani käteni miehen ojentaman höyryävän kupin ympärille.

Enimmäkseen hän vastasi. Talvella varsinkin mutta kesät nukun ullakolla tai salissa.

Eli tuolla siis kysyin tavoitellen hämärää muistikuvaa onko siellä kattomaalaus. Mies nyökkäsi ja hörppi vanhusten tapaan kahvia tassilta sokeripala hampaiden välissä.

Näin salin mielessäni. Keltaiset kumisaappaat ja mustan arkun jonka kantta ei saanut auki. Lopulta olin käyttänyt apuna litteää rautakankea joka oli töröttänyt pihalla kuin ruosteisena maamerkinä. Olin kiilannut sen arkun ja kannen väliin ja vääntänyt kunnes lukko antoi napsahtaen periksi.

Kaksikymmentäviisi vuotta myöhemmin en enää muistanut mitä arkussa oli. Ehkei siellä ollut muuta kuin ummehtunutta ilmaa.

Tiesitkö minun veljeni mies kysyi. Adamin.

En tiennyt.

Me leikittiin heinäparvella hän sanoi. Hypättiin kattopalkilta voltteja heiniin.

Adam oli jokusen vuoden vanhempi ja uskalsi aina enemmän vaikka kuinka yritin olla pelkäämättä. Sinä päivänä se oli varastanut tupakkaa ja usutti minuakin kokeilemaan. Koska en halunnut vaikuttaa kakaralta tuikkasin karvapersenortin suupieleeni ja veli antoi tikulla tulta. Savun ei pitänyt takertua kurkkuuni niin että yskänpuuskassa pudotin karvapersenortin heinien sekaan. Palavan tupakan etsiminen heinäkasasta on periaatteessa vähän kuin yrittäisi etsiä neulaa.

Vastatehdyn heinän kosteus olisi ehkä riittänyt tukahduttamaan palon omia aikojaan mutta pöyhimisen myötä hapen määrä lisääntyi ja yhtäkkiä joka puolelta alkoi lyödä lieskoja.

Kiipesin alas ja pakenin ulkoilmaan ja aurinkoon paksu savuhäntä perässäni. Juoksin pihan poikki talolle hakemaan apua kun tajusin ettei veljeä näkynyt missään. Käännyin ja juoksin takaisin. Huusin adamia. Liekkien ja savun lomasta erotin adamin käden joka retkotti heinäparven reunalla.

Mies vaikeni kootakseen itseään. Hääräili tiskipöydän ääressä. Pyydysti rättiin kahvinporoja ja haroi pitkät mustat kiharat korvan taakse. Katsoi minuun ja selitti.

Varmaan se oli pökertynyt savuun. Pidätin hengitystäni siirsin tikkaita ja kiipesin kiireen vilkkaa ylös. Sain otteen käsivarresta ja yritin kiskoa adamia alas mutta se oli liian painava ja minä olin liian heikko.

Niin siinä kävi. Olin liian heikko enkä pystynyt pelastamaan veljeäni. En edes huomannut miten tuli tarttui hiuksiini. Tunsin vain adamin kuolleen käsivarren pehmeän ihon.

Ne saappaat siinä arkun päällä oli adamin jos mietit.

Surullinen tarina. Tuntui kuin hän olisi valehdellut.

Takkatulen lämpö ja kuuma kahvi tekivät oloni uneliaaksi. Olisi pitänyt pukeutua ja jatkaa mäkeä ylös veljen luo mutta ruumis oli voimaton ja vastahakoinen lähtemään takaisin myrskyy. Koukistin jalat alleni ja yritin keksiä miltä talossa haisi. Haju ei ollut paha. Pikemminkin sellainen johon olisin voinut kuvitella törmääväni ulkomailla. Entiaikainen olisi äitimuori sanonut ja kenties sainkin nenääni vain vanhaa likaa nuuhkiesani sieraimet höröllä kuin jälkiä etsivä ajokoiria. Mutta vaikka kuinka nuuhkin en kyennyt tunnistamaan hajua.

Voit nukkua täällä jos haluat. Minä voin laittaa itselleni petin lattialle tai nukkua tuolissa.

Sohva oli sivustavedettävä ja vaikka kammoan fyysistä kosketusta ventovieraiden kanssa ehdotin että nukkuisimme ahtaudesta huolimatta vierekkäin.

Mies puhalsi lampun sammuksiin. Nyt vasta tajusin ettei talossa ollut sähköjä. Hämärään keittiöön laskeutui erityislaatuinen hiljaisuus viiman lumen pakkasen ja pimeyden käydessä kamppailuaan yksinkertaisten ikkunalasien takana.

Nukahtaminen oli vaikeaa. Me kuuntelimme toistemme hengitystä ja tunnit kuluivat. Minä makasin ulompana toinen jalka kovan laidan päällä. Mies painautui selkänojaa vasten. Vais-tosin hänen muotonsa takanani vaikka ruumiimme tuskin hipaisivat toisiaan. Silti hänen uloshengityksensä oli minun sisäänhengitystäni ikään kuin olisimme jakaneet happipullon veden alla.

Jalkani luiskahti takaisin sänkyyn. Miehen käsivarsi ei jaksanut panna hanttiin vaan asettui lopulta paikalleen. Käteni liukuessa hänen avoimeen kouraansa ajatukseni rauhoittuivat.

Kun heräsin oli valoisa ja tunnelma huoneessa oli muuttunut edellisillasta. Ikkunoita kehystivät haalistuneet ja puhki hiutuneet verhot. Ikkunalaudoilla pelargoniat olivat heräilemässä horroksestaan.

John oli jo noussut. Lisännyt uuniin puita ja jatkanut iltasumppia parilla kukkuraisella kahvimitallisella.

Tarkkailin häntä makuulta. Kirkkaankeltaista hellyhansenia joka puuhasteli tiskipöydän ääressä. Kun paita kääntyi näin ensimmäistä kertaa hänen kasvonsa päivänvalossa enkä voinut olla kääntämättä katsettani pois.

Ei haittaa hän sanoi olen tottunut.

Hän kattoi pöytään kahvikupit rieskoja voita ja västerbottenjuustoa. Väläytti pienen hymyn ja toivoi että olin nukkunut hyvin. Istuutui sitten tasseineen ja sokeripaloiheen.

Mitä sen jälkeen tapahtui kysyin. Kun veljesi oli kuollut.

Tällä kertaa katseeni ei väistynyt vaan tarkastelin tutkivasti paloarpia jotka saivat puolet kasvoista näyttämään kuivuneelta uurteiselta hiekkarannalta.

Adamin kuolema muutti kaiken. Aiemmin me oltiin tavallisia toimeentulon rajoilla sinnitteleviä pientilallisia. Isä teki talvisin metsätöitä ja kalasti kesällä. Isän poissa ollessa äiti ei pitänyt

jöötä kotona vaan adam. Äiti odotti tapansa mukaan pallilla tiskipöydän ääressä ja söi räppeet meidän lautasilta. Ei siksi että se olisi ollut alistettu. Se itse halusi niin.

Johnin katse viipyi muistoissa ja hän istui hetken hiljaa.

Isä syytti minua adamin kuolemasta. Väitti että olisin pystynyt pelastamaan sen. Ja koska minulla oli lisäksi huulihalkio ja kuulin huonosti toisella korvalla minut lähetettiin örebrohon kouluun jossa tietävästi osattiin parantaa sekä ristihuulisia että kuuroja.

Vanhako olit silloin tiedustelin hahmottaakseni asioiden annalistisen järjestyksen.

Kymmenen kävin yhdettätoista.

Minä pukeuduin. Kiskoin housut pitkisten päälle. Sukat ja kengät olivat ehtineet kuivua. Lunta tuli taivaalta edelleen mutta harvakseltaan. Aurinko yritti selvästi puskea esiin pilvimassojen takaa. Päivästä saattaisi tulla kaunis.

Lempä valo lankesi johnin kasvoille. Olisin halunnut tunnustella arpeutunutta ihoa jotta osaisin muotoilla sen savesta mutta pelkäsin hänen tulkitsevan eleeni väärin.

Saanko kurkistaa saliin ennen kuin lähdän.

Kai se käy.

Huone näytti samalta kuin muistinkin. Roiskemaalatulut hirsi-seinät ja haalistuneita kukkakuvioita katossa.

Jopa arkku oli entisellä paikallaan joskin ilman keltaisia kumisaappaita.

Suurin ero oli siinä että seinille oli kiinnitetty näyttipyssyllä eri kokoisia maalaus-kankaita. Taulut olivat kuin pysäytyskuvia. Tuli savu kasvot ruoho meri ruumiinosat kumisaappaat ja kädet oli maalattu fotograafisen tarkasti.

Ovatko nämä kaikki sinun kysyin ja john nyökkäsi. Maalaan joskus.

Oletko näyttänyt näitä kenellekään kysyin mutta ei minä olin ensimmäinen.

Huikkeen taitavaa työtä sanoin mykistyneenä näkemästäni. Niin kertakaikkisen vaikuttuneena että katsoin viisaimmaksi

jatkaa matkaa. Peruutin pois kankaat taustallani ja etualalla john palovammoineen ja mustine hiuspehkoineen.

En nähnyt pelkästään tauluja vaan näin itseni veljeni ja vanhempani. Ja tuolta äitimuori kirmasikin. Huutaen että tehkää nyt jotain. Pelastakaa hänet. Eläimet kiljuivat kiihtyneinä. Hevonen hirnui kuolemaa kuolemaa.

John heilautti kättään hyvästiksi. Minä tein samoin. Suljetuani oven juoksin kunnes happi ei enää riittänyt juoksemiseen.

Kaksi

Istuimme veljen keittiössä ja joimme viskiä. Tai no. Veli joi viskiä ja minä teetä. Hän oli tehnyt takkaan tulen ja minä yritin olla näkemättä sotkua ja likaa. Me olemme syntyneet muutaman minuutin välein ja muistutamme toisiamme monella tavalla. Varsinkin ulkonäöltä. Kumpikin on laiha ja iholtaan punakka ja kummallakin on väritön suora tukka ja niin kalpean mitään-sanomattoman näköinen naamataulu ettei meitä koskaan muisteta muuten kuin kaksosina.

Onko jotain sattunut kun tulit veli kysyi.

Ei mitään erityistä vastasin ajatellen salissa näkemiäni maalauksia.

Minulla ei vain ollut mitään ohjelmaa pääsiäiseksi.

Ilta kului. Me kävimme kävelyllä harmaahirvikoiran kanssa ja taivas oli jälleen tähtikirkas. Koira kiskoi meitä ripeästi eteenpäin. Mittari näytti miinus kahtatoista ja lumi narskui joka askeleella. Katulamput loppuivat göranbäckströmin kohdalla mutta hangesta hohkaava valo ja tähtien tuike riittivät hyvin.

Juttelimme kaikesta mitä oli tapahtunut. Uusista kuolleista. Uusista sairastuneista. Kiirunametsällä käynnistä ja naapurin nartun onnistuneesta astutuksesta. Mistä nyt smalångerissa yleensäkin puhutaan. Emme puhuneet lapsuudenkotimme rapistumisesta tai siitä miksi emelie oli jättänyt veljeni.

Nukuin toisen yön peräkkäin kustavilaissohvassa. En jaksanut edes riisuutua vaan käytin takkia peittona ja nukahdin heti.

Seuraavana päivänä panin kumihanskat käteen täyten hinkin saippuavedellä ja kävin huoneet läpi systemaattisesti. Iltapäivän koittaessa kuistilla nökötti mustia jätesäkkejä täynnä oluttölkejä pitsalaatikoita kuolleita viherkasveja pilaantunutta ruokaa koiranruokapurkkeja viinapulloja hajonneita koriste-esineitä rikkinäisiä taulunkehyksiä ja silpuksi leikeltyjä naistenvaatteita.

Sanotaan että kaikki ihmiset ovat hyviä jossain. Minä nautin siitä että sain nähdä saippualla kuuratun lattian puunsyiden tulevan esiin ja paneelien liimavärin puhkeavan taas loistoonsa. Nautin kun kiehuva vesi liotti irti rasvan ötökät ja muun sotkun joka oli pinttynyt kovaksi kuoreksi kaakeleihin sekä jääkaapin ja ison ruokakomeron hyllyille. Nautin jopa nähdessäni miten pyörivä pesukone irrotti kuukausien ja kenties vuosien lian lakanosta verhoista matoista ja vaatteista jotka sain pesun päätyttyä ripustaa kuivauskaappiin. Siivoaisin pois veljeni ahdistuksen samaan tapaan kuin siivoan omani. Se oli vähän kuin tetriksen peluuta. Palat putoilivat paikoilleen ja tukahduttivat kaikki orastavat ajatukset.

Veli istui pirttisohvalla ja katseli touhuani välinpitämättömästi. Hörpäten silloin tällöin olutta. Kun pullo oli tyhjä hän kävi hakemassa komerosta uuden. Kenties olin tullut liian myöhään.

Kuulin että olit yötä eskilbrännströmillä hän sanoi.

Johniako tarkoitat kysyin toivoen että keskustelu jatkuisi mutta vähäsanainen suu napsahti takaisin kiinni ja veli jatkoi tuijottamista vaaralliseen tyhjyyteen.

Istuin hänen viereensä. Otin pullon hänen kädestään ja join kulauksen lämmintä olutta.

Tunnetko sinä johnin kysyin.

Kaikkihan sen nyt tuntee sanoi veli.

Paitsi minä sanoin.

Se ei ole asunut siinä talossa kovin pitkään veli sanoi.

Ehkei sitten sanoin ja palasin todellisuuteen. Täällä kotona ei näköjään ole mitään ruokaa meidän täytyy lähteä kauppaan.

Veli nojautui minua kohti ja ellen olisi tuntenut häntä olisin luullut että hän itki.

Hän löyhkäsi surulta ja hieltä. Kiedoin käteni hänen ympärilleen ja silitin hänen tukkaansa niin kuin pienenä. Kaikki hyvin sanoin. Kaikki hyvin.

Kolme

Peruutin jeeppin tallista ja köytin jätessäkit lavalle. Veli ei pitänyt kiirettä. Lopulta hän avasi oven ja päästi kissan ulos. Se tähyisi joka suuntaan ja pujahti kuistin alle.

Kissan perässä lampsi bror huppu päässään. Hän tähyisi joka suuntaan. Pujahti pelkääjänpaikalle ja paineli nappeja kuumeisesti saadakseen lämmityksen päälle.

Hänen ihonsa oli vaaleanharmaa. Jopa pisamat olivat haalistuneet. Tukka roikkui rasvaisina rihmoina joita hän suti korvien taakse.

Lumisade oli liukastanut tienpinnan ja auto mutkitteli mäkeä alas. Eskilbrännströmin risteyksen kohdalla hidastin vauhtia ja matelin eteenpäin etsien samalla jälkiä hangesta. Pihatie näytti neitseellisen sileältä.

Sinä et tiedä johnista mitään veli sanoi. Se ei ole huono ihminen mutta sinä et tiedä siitä mitään.

En niin eikä john tiedä mitään minusta vastasin. Paitsi sen että olen isänmurhaaja mutta senhän kai tietää kaikki.

Niin veli sanoi sen tietää kaikki. Paitsi että taatto ei kuollut.

Tuttuun tapaan ihmiset tuijottivat meitä. Pysähtyivät tarkastelemaan diptyykkiä ennen kuin tajusivat tuijottavansa ja palasivat tutkimaan hintalappuja ja parastaennenpäiväyksiä. Paikallinen market oli pieni ica. Tuskin kyläkauppaa isompi eikä icanderin perheen omistama vaikka olimmekin aina sanoneet niin.

Icanderin perheeseen kuuluivat äiti isä ja pojat. He olivat pitäneet täällä kauppaa niin kauan kuin muistin. Nuorin poika

oli noin kuudenkymmenen ja näytti kaljuuntumista lukuun ottamatta samalta kuin aina ennenkin. Hän ilahutui aidosti nähdessään meidän astuvan ovesta sisään. Paluumuuttajien tai uudisasukkaiden varaan ei voinut laskea. Korkeintaan kylälle ilmestyi joskus joku tilapäissijoitettu köyhä pakolainen. Siksi myymälää ei kai ollut koskaan viitsitty remontoida tai laajentaa. Ruokatarvikkeet oli edelleen sullottu seiiniä kiertäviin korkeisiin hyllyihin.

Työnsin kärryjä ja yritin tehdä suunnitelmia muutamiksi tuleviksi päiviksi. Veli löntysti perässä kuin transsissa ja haisi pahalta kunnes äkkäsi icander vanhemman ja seisahtui säilykehyllyn viereen.

Kaksi maa-artisokkapurkkia kiitos veli sanoi ja sai vastaukseksi hitaan katseen.

Maa-artistokat olivat ylimmällä hyllyllä. Purkkeja peittävä pöly toi mieleen sodanaikaiset ruokavarastot. Kauppias siirsi tikkaita ja kapusi ylös. Me seisoiimme alhaalla ja näimme askelmien notkuvan hänen painonsa alla. Herraicander ei ollut pelkästään lihava vaan jättimäinen. Pakarat hyllyivät kuin aladobikimpaleet. Poskilla virtasi hiki. Valtavasta rintakehästä kohosi vinkuva hengitys.

Helvetti kuiskasin oliko ihan pakko.

Veli virnisti ilkeästi kauppiaan laskeuduttua alas ja ojentaessa purkkeja.

Ole hyvä hän sanoi. Toivottavasti ne maistuvat yhtä herkulliselta kuin viimeksi.

Latasimme ostokset hihnalle. Rouvaicander lausui ääneen jokaisen tuotteen nimen lyödessään sen kassaan. Kahvi on. Saippua on. Limsakori on. Tamponit on. Appelsiinit on. Korvasumute on.

Se on ollut töissä apteekissa skånessa veli sanoi.

Entä sitten kysyin mutta veli ei vastannut. Hän keskittyi tuijottamaan vähä-älyistä ukkelia joka ei saanut silmiään irti meistä.

Ei mikään ihme ettei kauppaan lähtö juuri innosta veli mutisi pakatessaan ruokia äitimuorin ompelemiin kangaskasseihin.

Minua itseäni toisinaan huvitti se että herätimme huomiota pelkällä olemassaolollamme. Miltei kaikki kaksosista esitetyt väitteet pätivät meihin vaikka olimmekin erimunaisia. Luimme toistemme ajatukset ja puhuimme kaanonissa.

Mitä herkkua aiot kokata maa-artistokista kysyin kun istuimme taas autossa.

Veli irvisti vastaukseksi.

Ihan oikeasti sanoin. Miksi kiusaat kauppiasparkkaa niillä purkeillasi ei kai se sinulle ole mitään pahaa tehnyt.

Mistä sinä sen voisit tietää veli vastasi.

Siksihän minä kysyin.

Veli tähyili ikkunasta ulos. Älä kysele hän sanoi lopulta. Poikesin huoltoasemalle tankkaamaan ja ostamaan tupakkaa.

Ai tulit kotiin totesi kassatyttö jota en muistanut tavanneeni aiemmin.

Niin siis kuulin että olit yötä isän luona. Onneksi et eksynyt myrkyssä hän sanoi katsomatta minuun päin.

Siitä voi olla kahta mieltä vastasin. Eli sinä olet johnin tytär väitin silkasta kohteliaisuudesta mutta hän oli jo keskittynyt seuraavaan asiakkaaseen.

Dieselpumpun vieressä seisoi finn johndeerensä kanssa. Paluu kotikylään tuntui siltä kuin olisi palannut keskelle thetrumanshow'ta. Piiri pyöri edelleen samanlaisena. Ihmiset liikkuivat samoihin kellonaikoihin. Todellisuus jatkoi kulkuaan kuin äärettömän merkki. Niin myös finn johndeereineen.

Tyylikäs väri sanoin ohi kävellessäni ja hän pomppasi ilmaan aivan kuin olisin tunkeutunut luvatta hänen ajatuksiinsa.

Kah jana hän sanoi pitkästä aikaa. Ilme pehmeni hänen tunnistessaan minut. Hän otti pari askelta eteenpäin ikään kuin olisi aikonut halata mutta häkeltyi kesken kaiken ja työnsi kädet takaisin haalarintaskuun. Ilkeät kielet haukkuivat häntä toistaitoiseksi mutta finn oli vain erilainen. Hän pysytteli omissa oloissaan.

Ostin tämän viime vuonna. Saat kokeilla jos haluat tai sitten hypätä kyytiin. Olin juuri menossa olofssoneille tyhjennys-

hommiin hän sanoi nyökäten kohti traktorin perään kytkettyä lokaimuria.

Tänään ei käy sanoin. Mutta mieluusti jonain toisena päivänä.

Aiot siis viipyä tovin.

Saas nähdä nyt sanoin ja jatkoin matkaani autolle koska pelkäsin ettei veli ehkä pysyisi tolpillaan. Hän nojasi oveen tupakkaa poltellen. Tuin häntä selästä ja puhuin hänet autoon. Pitää ehtiä vielä kaatopaikalle sanoin.

Kierrätysasemalle tarkoitat kai veli sanoi raotti ikkunaa ja syytytti uuden tupakan.

Olkoon mikä on.

Se on muuttanut veli sanoi. Se on nykyään puhdistamon viersessä. Auki maanantaisin ja torstaisin seitsemästä kahteentoista. Parillisilla viikoilla.

Entä parittomilla.

Kiinni veli sanoi.

Niinpä suuntasimme suoraan kotiin.

Muistatko miten me posauteltiin kaatisrottia ilmakiväärillä sanoin keventääkseni tunnelmaa.

Joo se oli kivaa sanoi veli. Kunnes sinä posautit vahingossa rogergrania jalkaan.

Ai minä vai sanoin. Etkö se ollut sinä.

Sinä minä minä sinä veli sanoi. Oletettavasti jompikumpi meistä.

Satavarmana sinä sanoin. Me saatiin puolukkatyöiltä kyyti kotiin. Roger ja sinä istuitte vierekkäin ja roger itki. Sen pohkeesta tuli verta ja se vollotti koko matkan.

Roger on aina ollut itkupilli veli sanoi.

Perillä kotona koska kutsuin kipon tilaa vieläkin kodiksi kannoimme veljen kanssa ostokset ruokakellariin. Jopa pimeässä ja kylmässä huoneessa missä viihtyivät ainoastaan ruokatavarat ja talvehtivat pelargoniat vallitsi kaamea sotku. Veli oli tehnyt siellä muutakin kuin hakenut sipuleita ja perunoita. Lattialla oli tuhkakuppi täynnä tupakannatsoja ja tyhjiä oluttölkkejä lojui ympäriinsä. Minä hytisin vilusta.

Mitä sinä puuhaat täällä alhaalla kysyin.

Yritän tuntea jotain veli sanoi. Joskus minulle tulee sellainen olo kuin mikään ei olisi oikeasti totta. Silloin tulen tänne ja istun lattialla ja palelen. Tunnen palelevani.

Veljeni oli törmännyt karikkoon ja tarvitsi apua löytääkseen takaisin oikealle kurssille. Luultavasti hän ei syönyt juuri mitään vaan eli tupakalla ja alkoholilla. Hän oli laiha kuin vaivaistalossa asuva kerjäläinen.

Keräsimme yhdessä roskat kaupan muovikassiin ja taiteilimme ylös jyrkkiä rappusia.

Tajusin etten ollut ajatellut henrikiä kertaakaan. Hän ei ollut mahtunut ajatuksiini. Päätin viipyä suunniteltua pidempään ja asetuin taloksi entiseen huoneeseeni. Veli notkui ovenpielessä katsomassa kun petasin kapeaan sänkyyn puhtaat lakanat ja lisäpeiton. Samanlaisen vaaleanpunaisen viltin kuin johnilla panin merkille. He olivat varmaankin käyneet samassa huuto-kaupassa.

Seinillä oli yhä nuortenlehdessä irrotettuja julisteita sekä lasten piirustuksia ja tauluja jotka oli ripustettu sinne koska niiden oli pakko olla jossain. Jopa lapselliset koriste-esineeni olivat yhä tallella. Avaimenperät simpukankuoret kissankulta ja merenrannalta kerätyt kivet komeilivat brodeerauilla liinoilla joita äitimuori oli tehtaillut siihen tahtiin että niitä oli kylmävintillä ties kuinka monta pahvilaatikollista.

Sanokoot ihmiset mitä sanovat mutta brodeerata se osasi veli sanoi. Hän siirtyi ovenpielestä istumaan sängyn jalkopäähän.

Et tullut silloin kun se sairastui veli sanoi. Se kyseli sinua ja minä soitin perään. Olisit voinut tulla.

Vastasin samalla tavalla kuin veljen soittaessa eli että en halunnut nähdä häntä enää ikinä. Elävänä enkä kuolleena.

Yltynyt tuuli natisutti talon seinäiä mutta huoneeni oli mukava ja lämmin ikään kuin se ei olisi koskaan seissyt kylmillään.

Se ei seissyt koskaan kylmillään veli sanoi. Muori halusi sitkeästi pitää huoneesi valmiina siltä varalta että tulisit takaisin

kotiin. Minusta se oli turhanpäiväistä mutta en raaskinut sanoa suoraan niin kuin asia oli.

Mikä asia kysyin. Pyyhkäisimme roikkuvat suortuvamme korvan taakse.

Minkähän takia me puhuimme niin usein muorista tai äiti-muorista äidin tai sirin sijaan. Muistelin hämärästi meidän poimineen sanan jostain teeveesarjasta mutta vuosien kuluttua tavasta oli mahdotonta totutella eroon. Isä puolestaan oli aina taatto niinä harvoina kertoina kun hänet mainittiin.

Veli nousi ja kysyi halusinko jotain syötävää tai juotavaa ja lähti sitten alakertaan.

Minä riisuuduin. Kömmin punertavan villahuovan alle ja halusin muistella yötäni eskilbrännströmin talon kustavilais-sohvassa mutta sen sijaan ajattelin äitimuoria ja sitä että hän ei ollut koskaan sulkenut patteria. Nyt olin taas lämpimässä huoneessani muorin viruessa hoivakodissa toipumassa aivoinfarktista. Jonain kertana ehkä sanoin itsekseni ja selasin kännykkää. Ei saapuneita puheluita eikä viestejä.

Tämä nainen voisi soittaa itsekin tai lähettää tekstarin. Vaikka mitäpä tämä nainen edes sanoisi. Hei kenties. Tai hei oli kiva tavata kiitos eilisestä upeita tauluja toivottavasti nähdään taas. Tai tämä nainen voisi olla soittamatta. Eihän tällä naisella edes ollut sen miehen numeroa.

Aamiaisaikaan talo oli edelleen hiljainen ja vaikka kolistelin nostellessani ruokia esiin ja keittäessäni kahvia pysyi veljen makuuhuoneen ovi visusti suljettuna. Väänsin radiosta monotonisella äänellä luettua säätiedotusta kovemmalle. Päivästä oli tulossa kaunis. Tuuli oli tyyntynyt. Räystäästä tipahtelevat pisarat varoittivat keväästä.

Portaiden alla olevasta komerosta löysin anorakin ja äitimuorin kutomat vanttuut. Sinne oli jemmattu myös paulapieksut osapuilleen oikeaa kokoa. Harkitsin pitäisikö minun lainata veljen puusuksia jotka olivat nojallaan kuistin seinustalla. Hanki oli yhä syvää muualla paitsi tiellä ja tietä pitkin oli tylsä kävellä.

Asekaapin avain riippui naulassaan. Avasin kaapin lähinnä uteliaisuudesta ja totesin ettei veljen aseinnostus ollut laantunut. Poimin aseet käteeni yksi kerrallaan. Pitelin niitä tunnustellen niiden painoa. Kokeilin tähtäimiä ja päädyin valitsemaan uudelta näyttävän kaksikaksikkosen.

Vein kiväärin ulos asetin sen olalleni ja tähtäsin räkättirastasta. Ellei käsien tärinää laskettu ase tuntui juuri sopivan kokoiselta ja painoiselta.

Nyt ei voi ampua muita kuin variksia. Veli seisoj kuistilla vaihtaen painoa jalalta toiselle. Hän sai hädin tuskin silmänsä auki kevättalven häikäisevässä auringossa. Vanha viina lemahteli suusta hänen puhuessaan.

Vaikka eipä täällä niitä enää paljon ole. Metsässä ainakaan.

Hieno pyssy sanoin onko se uusi ja veli nyökkäsi.

Luulin että tykkäät enemmän puutukkisista.

Veli kohautti harteitaan. Ammu meille teeri.

Suojasäästä huolimatta hiihtokeli oli hyvä. Sivakoin alamakeen kohti metsänhoitotietä. Se pidettiin talvisin avoimena mökkiläisiä varten ja metsälinnut kävivät usein nokkimassa aurasauton levittämiä hiekanjyviä. Auringonpaiste lämmitti kasvoja. Mieleni oli valoisa ja avoin kaikille puiden lomassa liikkuville lentäväsille joista suurin osa oli korppeja.

Pari kilometriä hiihdettyäni saavuin tien varteen ja pysähdyin kuuntelemaan metsää. Puut napsahtelivat siitä ilosta että pakkanen oli vihdoin hellittänyt. Lumi tömähteli oksilta isoina paakkuina. Tämä oli minun lapsuuteni metsä. Kippometsä joka silitti selkääni havuisilla käsillään.

Taatto oli opettanut meidät metsästämään. Kylän metsästävät isät opettivat taitonsa jälkeläisilleen. Aluksi kuljimme taaton vierellä kunnes olimme riittävän vanhoja hankkimaan omat luvat. Sen jälkeen meille avautui paikka metsästysporukassa.

Minun olisi pitänyt ampua se paskiainen eikä keihästää talikolla. Olisin saanut puhtaan kaadon sen sijaan että taatto jatkoi elämäänsä aivan kuin mitään ei olisi tapahtunut. Tuskin muistin

enää koko tilannetta tai sitten en vain pystynyt. Oli muistoja joihin en päässyt käsiksi. Vähän kuin olisin latonut vierekkäin kuvia joista suurin osa on teräviä. Joissain kuvissa taatto hakkaa äitimuoria ja joissain veljeä. Ja sitten yhtäkkiä tulee pelkkää tyhjää. Ei valkoista vaan hohtavaa tyhjiyttä joka säihkyi kuin häxanilla kiillotettu messinki.

Lintu pyrähti lentoon. Korppia isompi. Urosmetso oli säikähtänyt tuloani ja paljastanut piilonsa. Latasin varovasti patruunan pesään ja hivuttauduin hitaasti kohti sopivalla tukikorkeudella olevaa matalaa oksaa.

Näin linnun tähtäimen läpi. Laskin piippua niin että tähtäyspiste oli vähän rintakehän alapuolella ja puristin liipaisinta. Seurasin linnun viimeisiä elinhetkiä kunnes se laskeutui lumeen ja lakkasi liikkumasta.

Pitkät sukset takertuivat vaivaismäntyjen mataliin oksiin. Vaikka matka minun ja metson välillä oli vain vajaat viisikymmentä metriä en tiennyt sen putoamispaikkaa varmasti. Sukkien riisuminen ja kahlaaminen hangessa oli poissa laskuista. Uppoaisin pehmeään suojalumeen. Viisainta oli vain jatkaa todennäköisimmin oikeaan suuntaan ja toivoa ettei aurinko laskisi liian nopeasti mikäli etsintä venyisi. Hiki valui anorakin alla ja teki oloni nihkeäksi. Makkaralle valuneet sukat hiersivät kantapäitä. Kaikkein eniten halusin löytää linnun siksi että voisin varmistaa ettei se ollut loukkaantunut.

Olikohan valitsemani suunta sinnepäinkään. Toinen metso pyrähti lentoon mutta vaikka olin vain muutaman metrin päässä en ampunut sitä. Se oli koppelo. Saalistajan mieleen juolahti surullinen ajatus. Koppelo etsi kumppaniaan koska ei se muuten niin lähellä olisi ollut. Mäntyjen keskellä kasvavan yksinäisen kuusen alta löysin kuolleena makaavan uroksen.

Nostin sen hangelta. Yli nelikiloinen malliyksilö. Pitelin sitä rintaani vasten kuin nukkuvaa sylivauvaa. Ruumis tuntui yhä lämpimältä.

Miten menee kysyin veljeltä. Siinähan se hän sanoi. Melko hyvin. Kännäystä on kyllä ikävä. Pelottavaa olla koko ajan selvin päin. Kaikki näyttää harmaalta. Ennen seassa oli sentään myös vähän mustaa.

Raa'an kaunis, pikimustan huumorin puhkoma romaani taiteilija Jana Kiposta, jolla on tuhat syytä olla katkera eikä aikomustakaan vatvoa, kuka pilasi kenenkin elämän. Naiseuden tabuja murjova sukutarina oli Ruotsissa valtaisa yllätysmenestys, jonka epätavallinen kerronta ja polveileva juoni vievät sinne missä väkivalta on tuhoisinta ja rakkaus väkevintä. Kotiin.

”Jana on niin cool, koska hän osaa mitä vain. Paitsi jättää pimeyden taakseen. Hän on yhdistelmä Lisbeth Salanderia, Saga Norénia ja Kill Bill -elokuvien Beatrix Kiddoa. Piinkova antisankaritar, jonka kujanjuoksua ei melkein uskaltaisi seurata.” VI

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-952-04-1656-0